

گاهنامه مشروطیت

جلوس مظفرالدین شاه.	۱۳۱۳	۲۴ ذیحجه
عزل میرزا علی اصغر خان امین السلطان و رفتن او به قم.	۱۳۱۴	-جمادی الثانی
صدارت میرزا علی خان امین الدوله.	۱۳۱۵	-محرم
انتشار روزنامه الحدید به مدیریت سید حسن خان عدالت در تبریز.	۱۳۱۵	
صدارت میرزا علی اصغر خان امین السلطان.	۱۳۱۶	۲۲ ربیع الاول
انتشار روزنامه ادب به مدیریت ادیب الممالک فراهانی در تبریز.	۱۳۱۶	
انتشار روزنامه ثریا به مدیریت میرزا علی محمدخان کاشانی در قاهره.	۱۳۱۶	۱۴ جمادی الاخره
آغاز کار مستشاران بلژیکی در گمرکات ایران.	۱۳۱۶	-ذیقعه
استقراض ایران از روس به مبلغ بیست و دو میلیون و نیم منات و به مدت ۷۵ سال با گرو گذاشتن گمرکات شمالی ایران.	۱۳۱۷	۲۸ شعبان (غرة ژانویه ۱۹۰۰م)
سفر اول مظفرالدین شاه به اروپا برای دیدن نمایشگاه پاریس.	۱۳۱۷	۱۲ ذیحجه
انتشار روزنامه پرورش به مدیریت میرزا علی محمدخان کاشانی در قاهره.	۱۳۱۸	۱۰ صفر
اعطای امتیاز نفت جنوب به کمپانی دارسی.	۱۳۱۹	۹ صفر (۵ مه ۱۹۰۱م)
استقراض دوم ایران از روس.	۱۳۱۹	
عقد قرارداد بازرگانی ایران و روس (این قرارداد در ۱۳۲۰ هـ.ق مبادله و در ۱۳۲۱ هـ.ق اجرا شد).	۱۳۱۹	۲۶ رجب (۹ نوامبر ۱۹۰۱م)
عقد قرارداد دریافت ده میلیون منات وام از روسیه.	۱۳۱۹	ذیحجه (آوریل ۱۹۰۲م)
سفر دوم مظفرالدین شاه به اروپا.	۱۳۲۰	۳ محرم
مراجعت مظفرالدین شاه از سفر اروپا.	۱۳۲۰	۲۱ رجب
دریافت دویست هزار لیره وام از انگلیس.	۱۳۲۱	۶ محرم (۴ آوریل ۱۹۰۳)
شورش طلبه‌ها در تبریز و درخواست رفتن مسیو پریم و بسته شدن میخانه‌ها، مهمانخانه‌ها، و مدرسه‌ها و فرار مدیر دبستان کمال.	۱۳۲۱	ربیع الثانی
صدور فتوای ساختگی ارتداد میرزا علی اصغر خان امین السلطان.	۱۳۲۱	جمادی الثانی
برکناری اتابک امین السلطان و نصب عبدالحمید میرزا عین الدوله به صدارت.		دهه سوم جمادی الثانی

درگذشت میرزا علی خان امین الدوله .	۱۳۲۲	۲۶ صفر
شکست روسیه از ژاپن در منچوری و سقوط پورت آرتور .	۱۳۲۲	۲۵ شوال
درگذشت صفای اصفهانی .	۱۳۲۲	--
اجتماعات در مساجد و بدگویی از مسیو نوز بلژیکی .	۱۳۲۳	-محرم
سفر سوم مظفرالدین شاه به قصد معالجه به فرنگ	۱۳۲۳	صفر
استقراض سوم ایران از روس .	۱۳۲۳	
چوب زدن علاءالملک حاکم تهران چند نفر از بازرگانان را،	۱۳۲۳	۱۴ شوال
تظاهرات و شورش عمومی، بستن بازار در تبریز و تهران و شیراز .		
بست نشینی علما و تجار و کسبه در شاه عبدالعظیم و درخواست	۱۳۲۳	۱۶ شوال
کناره گیری عین الدوله و علاءالملک (هجرت صغری) .		
صدور دستخط شاه بر تأسیس عدالتخانه .	۱۳۲۳	-ذیقعه
بازگشت کوشندگان به اتفاق امیر بهادر وزیر دربار از شاه عبدالعظیم به	۱۳۲۳	۱۶ ذیقعه
تهران .		
انتشار روزنامه ملانصرالدین در قفقاز .	۱۳۲۴	۱۲ صفر
		(۷ آوریل ۱۹۰۶)
تبعید حاجی میرزا حسن رشیدی و مجدالاسلام کرمانی و میرزا آقا	۱۳۲۴	۲۴ ربیع الثانی
اصفهانی از تهران .		
دستگیری حاجی شیخ محمد واعظ به علت نکوهش از کارهای	۱۳۲۴	۱۸ جمادی الاولی
عین الدوله، شورش مردم و تیر خوردن و کشته شدن سید عبدالحمید .		
اجتماع و تظاهر مردم و تیراندازی سربازان و کشته شدن جمعی از مردم .	۱۳۲۴	۲۰ جمادی الاولی
کوچیدن علما به قم به عنوان اعتراض به اعمال دولت (هجرت کبری) .	۱۳۲۴	۲۳ جمادی الاولی
پناهندن تجار و کسبه و روحانیان به باغ سفارت انگلیس و تقاضای اعلام	۱۳۲۴	۲۶ جمادی الاولی
مشروطیت و تشکیل مجلس .		
کناره گیری عین الدوله از صدارت بر اثر شورش و هیجان عمومی .	۱۳۲۴	۷ جمادی الثانی
صدور فرمان مشروطه از طرف مظفرالدین شاه .	۱۳۲۴	۱۴ جمادی الثانی
صدور فرمان دوم مظفرالدین شاه در متمیم فرمان اول، بیرون آمدن مردم از	۱۳۲۴	۱۷ جمادی الثانی
سفارت انگلیس و بازگشت علما از قم .		
تشکیل نخستین جلسه به ریاست عضدالملک جهت تهیه مقدمات گشایش	۱۳۲۴	۲۷ جمادی الثانی
مجلس و تنظیم نظامنامه انتخابات .		
توشیح نظامنامه به امضای شاه و اعلام قانون انتخابات .	۱۳۲۴	۱۹ رجب
گشایش نخستین دوره مجلس شورای ملی به ریاست صنیع الدوله در کاخ	۱۳۲۴	۱۸ شعبان
گلستان .		
انتشار نخستین شماره روزنامه انجمن در تبریز .	۱۳۲۴	۱ رمضان
تصمیم محمد علی میرزا ولیعهد به بستن انجمن تبریز و شورش بیمانند	۱۳۲۴	۱۷ رمضان
مردم و تسلیم شدن محمد علی میرزا .		
انتشار نخستین شماره روزنامه مجلس .	۱۳۲۴	۸ شوال

۱۷ شوال	۱۳۲۴	حرکت محمدعلی میرزا ولیعهد از تبریز (یکم ذیقعده به تهران رسید).
۷ ذیقعده	۱۳۲۴	نصب لوحه «عدل مظفر» بر سر در مجلس شورای ملی.
۱۱ ذیقعده	۱۳۲۴	انتشار نخستین شماره روزنامه ندای وطن.
۱۴ ذیقعده	۱۳۲۴	امضا و اعلام ۵۱ اصل قانون اساسی.
۲۴ ذیقعده	۱۳۲۴	درگذشت مظفرالدین شاه.
۴ ذیحجه	۱۳۲۴	تاجگذاری محمدعلی شاه بدون دعوت از نمایندگان مجلس.
۶ ذیحجه	۱۳۲۴	حضور وزیران برای نخستین بار در مجلس (روز ۱۹ ذیحجه و زرارسماء به مجلس معرفی شدند).
۲۱-۲۷ ذیحجه	۱۳۲۴	شورش مردم و بستن بازار در تبریز، اجتماع در انجمن و مخابره تلگرافات حضوری و تقاضای اجرای حقیقی مشروطه و قانون و عزل نوز و پریم.
۲۳ ذیحجه	۱۳۲۴	ورود نمایندگان تبریز به تهران و استقبال عظیم مردم از آنان.
۲۷ ذیحجه	۱۳۲۴	گردن نهادن شاه به درخواستهای تبریزبان و عزل نوز و پریم.
۶ محرم	۱۳۲۵	انتشار روزنامه آذربایجان در تبریز.
۲ صفر	۱۳۲۵	کناره گیری مشیرالدوله از صدارت.
۶ صفر	۱۳۲۵	معرفی نخستین کابینه قانونی به مجلس شورای ملی (در این کابینه وزیر افخم رئیس الوزراء و وزیر داخله بود).
۶ ربیع الاول	۱۳۲۵	ورود میرزا علی اصغر خان امین السلطان (اتابک اعظم) از اروپا به ایران.
۱۵ ربیع الاول	۱۳۲۵	انتشار روزنامه حبل المتین در تهران.
۱۴ ربیع الاول		شورش و ازدحام در تبریز و بعد در تهران و درخواست تصویب و اجرای
۱۴ ربیع الثانی	۱۳۲۵	متمم قانون اساسی.
۲۰ ربیع الاول	۱۳۲۵	نصب میرزا علی اصغر خان اتابک به صدارت و معرفی کابینه او (کابینه دوم مشروطیت).
-ربیع الثانی	۱۳۲۵	آغاز فتنه رحیم خان چلبیانلو و پسرش به دستور شاه جهت ایجاد تشویش و اضطراب در آذربایجان.
۱۴ ربیع الثانی	۱۳۲۵	پذیرفتن محمد علی شاه درخواستهای مردم را و حصول آرامش نسبی.
۱۷ ربیع الثانی	۱۳۲۵	انتشار روزنامه صور اسرافیل.
۲۶ ربیع الثانی	۱۳۲۵	طغیان سالارالدوله برادر کهنتر شاه در همدان و جنگ او با اردوی دولتی و شکست خوردن وی در نهاوند و پناهندگی به کنسولگری انگلیس در کرمانشاه.
۱۴ جمادی الثانی	۱۳۲۵	برگزاری جشن نخستین سال انقلاب مشروطه.
۲۱ رجب	۱۳۲۵	کشته شدن اتابک به دست عباس آقا جوان تبریزی، امضای پیمان سازش روس و انگلیس درباره تقسیم ایران به مناطق نفوذ.
۲ شعبان	۱۳۲۵	انتشار روزنامه فکاهی نسیم شمال در رشت.
۷ شعبان	۱۳۲۵	معرفی کابینه مشیرالسلطنه.
۲۴ شعبان	۱۳۲۵	اعتراض مجلس به پیمان روس و انگلیس.
۲۹ شعبان	۱۳۲۵	تصویب و امضای قانون متمم قانون اساسی.

عزل مشیرالسلطنه و معرفی کابینه ناصر الملک .	۱۳۲۵	۱۸ رمضان
انتشار مقاله شماره ۱۳ روزنامه روح القدس در بدگویی و پرده‌داری از شاه و توقیف روزنامه از طرف مجلس .	۱۳۲۵	۲۹ رمضان
آمدن محمدعلی شاه به مجلس و یاد سوگند وفاداری به مجلس و مشروطه .	۱۳۲۵	۲ شوال
برپا شدن انجمن اسلامی در تبریز به رهبری میرهاشم به طرفداری از دین و مخالفت با مشروطه .	۱۳۲۵	- شوال
انتخاب نمایندگان انجمن ایالتی تبریز .	۱۳۲۵	۳۰ شوال
کناره گیری کابینه ناصر الملک .	۱۳۲۵	۸ ذی‌قعدة
هجوم او باش به مسجد سپهسالار و مجلس شورای ملی (فتنه توپخانه یا کودتای عقیم شاه) .	۱۳۲۵	۹ ذی‌قعدة
تشکیل کابینه نظام السلطنه مافی .	۱۳۲۵	۱۱ ذی‌قعدة
سر فرود آوردن شاه بار دیگر به مشروطیت و ذکر سوگند وفاداری، معرفی هیئت وزیران به مجلس .	۱۳۲۵	۱۶ ذی‌قعدة
نخستین برخورد مسلحانه دسته‌های ارتجاعی و مجاهدان تبریز .	۱۳۲۵	۱۲ ذیحجه
تصویب قانون ضد دموکراسی مطبوعات در مجلس .	۱۳۲۶	۵ محرم
انداختن نارنجک به کالسکه شاه در خیابان باغ وحش .	۱۳۲۶	۲۵ محرم
فرار رحیم خان چلبیانلو از تهران و رفتن او به تبریز و اظهار اطاعت ظاهری او به انجمن .	۱۳۲۶	۸۵ ربیع‌الثانی
ورود مهدیقلی خان هدایت فرمانفرمای آذربایجان به تبریز .	۱۳۲۶	۸ ربیع‌الثانی
حرکت اردوی رحیم خان به دستور انجمن جهت سرکوبی اشرار .	۱۳۲۶	۲۸ ربیع‌الثانی
کناره گیری کابینه نظام السلطنه مافی و رسیدن مشیرالسلطنه به نخست‌وزیری .	۱۳۲۶	-ربیع‌الثانی
رفتن شاه به همراهی قزاقان تحت فرماندهی لیاخف به باغ شاه و پیوستن امیربهادر به او .	۱۳۲۶	۳ جمادی‌الاولی
بازداشت جمعی از رجال که به باغ شاه فراخوانده شده بودند .	۱۳۲۶	۵ جمادی‌الاولی
انتشار بیانیه شاه به عنوان «راه نجات و امیدواری ملت» که در واقع اولتیماتوم او به ملت بود .	۱۳۲۶	۸ جمادی‌الاولی
شورش تبریز و فرستادن تلگرافهای بیزاری از شاه و درخواست کناره گیری او .	۱۳۲۶	۹ جمادی‌الاولی
اعلام حکومت نظامی در تهران و تهدید اجتماع کنندگان در مسجد سپهسالار به بمباران .	۱۳۲۶	۱۱ جمادی‌الاولی
درخواست شاه بر اینکه هشت تن از پیشوایان مردم تبعید و نیروی مجاهدان خلع سلاح شوند .	۱۳۲۶	۱۲ جمادی‌الثانی
ارسال لایحه مجلس به وسیله شش تن از نمایندگان به شاه .	۱۳۲۶	۱۵ جمادی‌الاولی
کودتای شاه و بمباران مجلس به دست قزاقان لیاخف، بازداشت گروهی از رهبران مشروطه در باغشاه و کشته شدن حاجی میرزا ابراهیم آقا نماینده	۱۳۲۶	۲۳ جمادی‌الاولی

تبریز.		
اعلام فرمانداری نظامی، بستن مجلس و برچیدن انجمنها، کشته شدن میرزا جهانگیرخان صوراسرافیل و ملك المتكلمين در باغشاه، پناهندن جمعی از نمایندگان و آزادیخواهان به سفارت انگلیس.	۱۳۲۶	۲۴ جمادی الاولی
آغاز جنبش مسلحانه در تبریز به سرکردگی ستارخان و باقرخان برای آغاز مشروطیت و اخراج بیگانگان.	۱۳۲۶	۲۸ جمادی الاولی
آمدن بیوک خان، پسر رحیم خان چلبیانلو، و بعد خود او با سواران قراداغی بر سر تبریز	۱۳۲۶	۹-۱ جمادی الاخری
کناره گیری و حرکت مخبر السلطنه هدایت، والی آذربایجان، به اروپا.	۱۳۲۶	۱۲ جمادی الاخری
تشکیل انجمن ایالتی تبریز.	۱۳۲۶	اواخر جمادی الاخری
در آمدن عین الدوله و سپهدار تنکابنی به باسمنج در دو فرسخی تبریز (روز بعد عین الدوله به تبریز آمد و در باغ صاحب‌دیوان مستقر شد.)، انتشار روزنامه ناله ملت برای شرح و اعلام ستمکاریهای شاه و دولتیان.	۱۳۲۶	۲۰ رجب
هیجان مردم تبریز و اجتماع آنان در مسجد صمصام خان.	۱۳۲۶	۲۶ رجب
درگذشت میرزا ملکم خان در سویس.	۱۳۲۶	تابستان
مأیوس شدن آزادیخواهان تبریز از عین الدوله و گماردن اجلال‌الملک به نیابت ایالت از طرف انجمن.	۱۳۲۶	۳ شعبان
آمدن سپاه ماکو به یاری اردوی دولتی و جنگهای سخت آزادیخواهان تبریز با آنان	۱۳۲۶	۱۴-۲ شعبان
اتمام حجت عین الدوله به آزادیخواهان تبریز.	۱۳۲۶	۲۴ شعبان
آغاز جنبشهای ملی در مشهد، استرآباد، اصفهان، گیلان، همدان، لرستان، کرمان و بوشهر بر اثر رسیدن خبر دلیریهای تبریزیان و تأسیس انجمنهای ایالتی و ولایتی در آن نقاط.	۱۳۲۶	-رمضان
آخرین شکست سپاه ماکو و برخاستن آنها از سر تبریز.	۱۳۲۶	۱۳ رمضان
حرکت چهارصد تن قزاق ایرانی به فرماندهی کاپیتان اوشاکف روسی از تهران برای کمک در جنگ و محاصره تبریز.	۱۳۲۶	۱۶ رمضان
فیروزی ملیون تبریز، بهم خوردن انجمن اسلامی، شکست و عقب نشینی اردوی عین الدوله به باسمنج.	۱۳۲۶	۱۷ رمضان
تهدید روسیه تزاری به مداخله در امور تبریز.	۱۳۲۶	۲۲ رمضان
رسیدن نشان افتخار از استانبول برای ستارخان، سردار ملی.	۱۳۲۶	۱۸ شوال
گشاده شدن سلماس به دست آزادیخواهان و برپاشدن انجمن در آن شهر.	۱۳۲۶	۱۹ شوال
گشاده شدن مرنده به دست آزادیخواهان و باز شدن راه جلفا.	۱۳۲۶	۲۷ شوال
گشاده شدن خوی به دست آزادیخواهان.	۱۳۲۶	۱۳ ذیقعد
پیوستن سپهدار به گروه مشروطه‌خواهان پس از مراجعت از تبریز و برپا کردن انجمن در تنکابن.	۱۳۲۶	۱۴ ذیقعد

شورش مردم اصفهان به هواخواهی مشروطه .	۱۳۲۶	۴ ذیحجه
تصرف اصفهان به دست صمصام السلطنه بختیاری و اخراج نماینده شاه و اعلام دلبستگی به نهضت مشروطه .	۱۳۲۶	۱۲ ذیحجه
آمدن حاجی صمدخان شجاع الدوله به یاری اردوی دولتی و جنگهای او با تبریزیان - ورود تقی زاده به تبریز .	۱۳۲۶	۱۴ ذیحجه
کوشش آزادیخواهان گیلان و تشکیل کمیته «ستار» در رشت (در این کوششها افراد حزب سوسیال دموکرات قفقاز با آزادیخواهان ایران همدستی داشتند) .	۱۳۲۶	- ذیحجه
انتشار شماره اول روزنامه مساوات در تبریز (این روزنامه قبل از بمباران مجلس در تهران منتشر شد) .	۱۳۲۷	غره محرم
تصرف رشت به دست ملیون و کشته شدن فرماندار آنجا و اعلان مشروطیت .	۱۳۲۷	۱۰ محرم
رسیدن سپه‌دار از تنکابن به رشت، سپردن کارها به دست او و تأسیس انجمن در رشت .	۱۳۲۷	۱۷ محرم
بسته شدن راه جلفا، آخرین جاده باز تبریز، از طرف شاه‌طلبان و تکمیل محاصره تبریز .	۱۳۲۷	۱۹ محرم
شکست و گریز صمدخان شجاع الدوله .	۱۳۲۷	۱۲ صفر
تلگراف ثقة الاسلام به شاه و اظهار نگرانی از دخالت بیگانگان .	۱۳۲۷	۲۶ صفر
تصمیم به اعزام سپاه روس به خاک ایران با تصویب سردار دگری به بهانه باز کردن راه و تهیه خواربار برای اهالی تبریز .	۱۳۲۷	۲۸ ربیع الاول
آخرین کوشش محصورین تبریز برای شکستن خط محاصره، کشته شدن مستر باسکرویل معلم جوان آمریکایی .	۱۳۲۷	۲۹ ربیع الاول
تسلیم یادداشت مشترک انگلیس و روس به شاه درباره استقرار مشروطیت .	۱۳۲۷	۱ ربیع الثانی
گذشتن سپاهیان روس از جلفا به فرماندهی ژنرال سنارسکی .	۱۳۲۷	۳ ربیع الثانی
تلگراف ملیون تبریز به شاه مبنی بر چشمپوشی از تمام خواسته‌های ملت که بیگانگان پا در میان نگذارند .	۱۳۲۷	۴ ربیع الثانی
سرفرود آوردن محمد علی شاه به خواسته‌های ملت و صدور فرمان استقرار مشروطیت .	۱۳۲۷	۶ ربیع الثانی
ورود نیروی روس به تبریز .	۱۳۲۷	۸ ربیع الثانی
اشغال قزوین به دست مشروطه‌خواهان گیلان، تمرکز شورشیان و کمیته ستار در قزوین .	۱۳۲۷	۱۴ ربیع الثانی
برکناری کابینه مشیر السلطنه و معرفی کابینه ناصر الملک به کفالت سعدالدوله (ناصر الملک در اروپا بود) .	۱۳۲۷	۲۱ ربیع الثانی
اخطار کنسول روس به اینکه مجاهدان تبریز اسلحه را به زمین بگذارند .	۱۳۲۷	۲۲ ربیع الثانی
ایمنی و بیرون آمدن پناهندگان سفارت عثمانی و شاه عبدالعظیم، دستور انجمن ایالتی تبریز به مجاهدان که برای احتراز از بهانه گیری روسها اسلحه	۱۳۲۷	۲۳ ربیع الثانی

را تحویل بدهند.		
دستخط محمدعلی شاه بر اینکه ۱۵۸ اصل قانون اساسی برقرار و مجری است.	۱۳۲۷	۲۷ ربیع الثانی
پناهندن ستار خان و سران دیگر مشروطه به عنوان اعتراض به رفتار روسهای تزاری به کنسولگری عثمانی در تبریز.	۱۳۲۷	اوایل جمادی الاولی
حرکت اردوی بختیاری به ریاست سردار اسعد از اصفهان به عزم تسخیر تهران	۱۳۲۷	۲۸ جمادی الاولی
کناره گیری وزیران و تنها گذاشتن محمدعلی میرزا.	۱۳۲۷	۶ جمادی الثانی
کوشش مجدد وزیر مختار انگلیس و شارژ دافر روس برای جلوگیری از پیشروی بختیارها.	۱۳۲۷	۸ جمادی الثانی
پیاده شدن دو سه هزار سرباز روسی در بندر انزلی.	۱۳۲۷	۱۹ جمادی الثانی
رسیدن مجاهدان گیلان و بختیاری به تهران و جنگ آنان با قوای شاه و فتح تهران.	۱۳۲۷	۲۴ جمادی الثانی
پناهندن محمد علی شاه به سفارت روس و کناره گیری او از تاج و تخت، تسلیم کلنل لیاخف و پناهندن او به بهارستان و بیرون رفتن از ایران (پایان استبداد صغیر) تعیین وزیران از طرف کمیسیون عالی، گماردن یفرم به ریاست نظمیة تهران.	۱۳۲۷	۲۷ جمادی الثانی
اعلام سلطنت سلطان احمد شاه و شناسایی رسمی پادشاهی او از طرف روسیه و انگلستان.	۱۳۲۷	۲۹ جمادی الثانی ۲ رجب
اعدام مفاخر الملك و صنیع حضرت به حکم دادگاه.	۱۳۲۷	۱۰ رجب
اعدام شیخ فضل الله نوری و آجودانباشی مأمور بمباران مجلس.	۱۳۲۷	۱۲ رجب
تعیین پانزده هزار لیره مستمری برای شاه مخلوع.	۱۳۲۷	۱۷ رجب
انتشار روزنامه ایران نو ارگان حزب دموکرات.	۱۳۲۷	۷ شعبان
بیرون رفتن شاه مخلوع از تهران به قصد اودسا، نخست وزیری سپهسالار.	۱۳۲۷	۲۴ شعبان
انتشار روزنامه شرق.	۱۳۲۷	۱۴ رمضان
گشایش دومین دوره مجلس شورای ملی به ریاست مستشار الدوله.	۱۳۲۷	۲ ذیقعدہ
تأسیس حزب دموکرات ایران.	۱۳۲۷	اواخر سال
حرکت ستار خان و باقر خان به تهران در نتیجه فشار روسها.	۱۳۲۸	۸ ربیع الاول
برگزار شدن مراسم جشن نوروز و اعلام روز عزا به علت اقامت قوای بیگانه در کشور.	۱۳۲۸	۱۰ ربیع الاول (نوروز سال ۱۲۸۸)
ورود ستار خان و باقر خان سرداران ملی با تجلیل و شکوه بینظیر به تهران.	۱۳۲۸	۵ ربیع الثانی
انتشار مجله بهار به مدیریت اعتصام الملك.	۱۳۲۸	۱۰ ربیع الثانی
تصمیم دولت به دریافت وام داخلی، تقدیم زنان ایران جوهرات و زینت آلات خود را به دولت جهت تهیه پول.	۱۳۲۸	۱۹ جمادی الاول
تصرف کاشان به دست نایب حسین کاشانی.	۱۳۲۸	۲۵ جمادی الاول
عملیات تجاوز کارانه روسها در تبریز و جلوگیری آنها از اجرای وظایف	۱۳۲۸	اواسط جمادی الثانی

شهریانی، و تاراج خانه ثقة الاسلام.		
مشاجرات تقی زاده و دموکراتها باروحانیان و موافقت مجلس با مرخصی تقی زاده.	۱۳۲۸	۲۴ جمادی الثانی
کشته شدن سید عبدالله بهبهانی به دست کسان حیدر عمواوغلی .	۱۳۲۸	۹ رجب
تشکیل کابینه مستوفی الممالک .	۱۳۲۸	۱۹ رجب
حرکت تقی زاده به اروپا، تصویب قانون خلع سلاح افراد غیر نظامی .	۱۳۲۸	۲۳ رجب
صدور دستور خلع سلاح فدائیان و مجاهدان .	۱۳۲۸	۲۸ رجب
بیانیه مشترک سپهدار، سردار اسعد، صمصام السلطنه، ستارخان و باقرخان بر چشم پوشی از اغراض و تسلیم اسلحه در مقابل دریافت بها	۱۳۲۸	۲۹ رجب
حمله به پارک اتابک، محل اقامت سرداران ملی، زد و خورد فدائیان و واحدهای دولتی و تیر خوردن ستارخان .	۱۳۲۸	۳۰ رجب
خلع سلاح ضرغام السلطنه بختیاری و اتباع او در شاه عبدالعظیم .	۱۳۲۸	۴ شعبان
برقراری مستمری برای ستارخان و باقرخان .	۱۳۲۸	۱۲ شعبان
مطالبه امتیازاتی از ایران به بهای فراخواندن نیروی روس از ایران .	۱۳۲۸	۱۹ شعبان
انتخاب میرزا ابوالقاسم خان ناصر الملک با چهل رأی به نیابت سلطنت ایران .	۱۳۲۸	۱۸ رمضان
اغتشاشات در جنوب ایران، هجوم عشایر کوهگیلویه به یزد خواست .	۱۳۲۸	۵ شوال
تسلیم یادداشت دولت انگلستان درباره اغتشاشات جنوب و تهدید به اینکه در صورت ادامه ناامنی، انگلیس خود به تشکیل دسته امنیه از ایرانیان تحت فرماندهی افسران انگلیسی اقدام خواهد کرد که غرض از آن پدید آوردن نیرویی در مقابل بریگاد قزاق بود .	۱۳۲۸	۱۲ شوال
انتشار اتمام حجت انگلیس در تهران .	۱۳۲۸	۱۳ شوال
تسلیم پاسخ ایران به یادداشت انگلیس مشعر بر اینکه باعث اغتشاش خود دولتهای بیگانه هستند .	۱۳۲۸	۱۸ شوال
حاضر شدن دولت ایران به دادن امتیازات درخواستی روسیه به شرط بیرون رفتن فوری سپاهیان روس از کشور .	۱۳۲۸	۲۱ شوال
پاسخ انگلستان به یادداشت ۱۸ شوال دولت ایران، رسیدن پانصد سرباز دیگر روسی به جلفا به قصد عزیمت به سلماس، نمایش و اعتراض مردم تهران به حضور نیروهای بیگانه در کشور .	۱۳۲۸	۱۴ ذیقعه
پیام مجتهدین نجف بر ضد اتمام حجت انگلستان، اعتراض ایرانیان مقیم کلکته به یادداشت انگلیس .	۱۳۲۸	۱۹ ذیقعه
تصویب حقوق سردار و سالار ملی در مجلس .	۱۳۲۸	۲۳ ذیقعه
پاسخ ایران به یادداشت ۱۴ ذیقعه انگلستان .	۱۳۲۸	۲۵ ذیحجه
درگذشت حاجی زین العابدین مراغی مؤلف سیاحتنامه ابراهیم بیگ .	۱۳۲۸	---
کشته شدن صنیع الدوله وزیر مالیه ایران به دست ایوان گرجی، افزایش احساسات ضد روسی .	۱۳۲۹	۶ صفر

تشکیل کابینه سپهدار .	۱۳۲۹	۶ ربیع الاول
درگذشت میرزا عبدالرحیم طالبوف در تیمو و خان شوره .	۱۳۲۹	-ربیع الثانی
ورود مستشاران مالی آمریکا به ریاست مستر مورگان شوستر .	۱۳۲۹	۱۲ جمادی الاول
تصویب اختیارات شوستر مستشار مالی ایران .	۱۳۲۹	۱۵ جمادی الثانی
پیاده شدن محمدعلی میرزا با برادرش ملک منصور میرزا شعاع السلطنه و همراهان در گمش تپه .	۱۳۲۹	۲۰ رجب
کناره گیری سپهدار و تشکیل کابینه نجفقلی خان صمصام السلطنه .	۱۳۲۹	۲۸ رجب
غار ت شاهرود به دست ترکمانان همدست شاه مخلوع .	۱۳۲۹	۱ شعبان
تصمیم دولت به ضبط دارایی شجاع السلطنه و جلوگیری روسها از اقدامات شوستر به بهانه اینکه دارایی او نزد بانک روس گرو است .	۱۳۲۹	۱۵ شوال
پیاده شدن نخستین دسته سپاهیان هندی در بندر بوشهر ، ورود سربازان روس به انزلی .	۱۳۲۹	۴ ذیقعدة
مراجعت شاه سابق از عشق آباد به گمش تپه . - اعزام سردار محیی به جنگ او و فرار وی از گمش تپه .	۱۳۲۹	۶ ذیقعدة
ورود دو اسواران از سپاهیان هندی به شیراز ، سه ماه تمدید مدت مجلس دوم .	۱۳۲۹	۲۱ ذیقعدة
اولتیماتوم روسیه درباره برکنار ساختن شوستر ، اجتماعات و تظاهرات مردم در تهران و شهرستانها .	۱۳۲۹	۲۴ ذیقعدة
شکست خوردن سالارالدوله در بروجرذ ، قطع روابط روسیه و ایران ، حرکت سپاهیان روس از قفقاز به سوی ایران .	۱۳۲۹	۲۷ ذیقعدة
اعلام وزیر مختار انگلیس بر اینکه اگر دولت ایران به اولتیماتوم گردن نهد قوای روس پیشرفت نخواهد کرد .	۱۳۲۹	۲۸ ذیقعدة
رفتن وزیر امور خارجه به سفارت روس برای عذرخواهی .	۱۳۲۹	۲ ذیحجه
دومین اولتیماتوم روس به ایران مبنی بر تقاضای برکناری شوستر و خودداری از استخدام مأمورین خارجی پیش از مشورت با دو دولت و تقبل مخارج لشکر کشی روس به رشت .	۱۳۲۹	۷ ذیحجه
رد کردن مجلس به اتفاق آراء اولتیماتوم روس را ، شورش و هیجان مردم و بستن بازارها در تهران و شهرستانها ، پیشروی سپاهیان روس از رشت به قزوین ، کشف توطئه سوء قصد به جان شوستر ، کشته شدن علاءالدوله به دستور یفرم خان ، تیراندازی مجاهدان به مشیر السلطنه صدر اعظم در باغشاه ، استعفای وثوق الدوله از وزارت امور خارجه .	۱۳۲۹	۹ ذیحجه
پیش آمدن سپاهیان روس به سوی تهران ، تظاهر و هیجان فوق العاده مردم .	۱۳۲۹	۱۱ ذیحجه
اجتماع و اعتراض مردم به رفتار روسیه تزاری و ابراز تنفر از انگلستان .	۱۳۲۹	۱۲-۱۴ ذیحجه
اخطار سفارت روس که اگر تا شش روز تمام تقاضاهای آنان پذیرفته نشود سپاه روس از قزوین به تهران حرکت خواهد کرد .	۱۳۲۹	۲۴ ذیحجه
طرح مسئله اولتیماتوم در مجلس و مخالفت نمایندگان .	۱۳۲۹	۲۸ ذیحجه

جنگ روسها با مجاهدان و کشتار آنها در تبریز و رشت و انزلی، انتخاب کمیته پنج نفری از مجلس برای مذاکره و حل مسئله اولتیماتوم، پذیرفتن دولت اولتیماتوم روس را، پایان دوره دوم قانونگذاری.	۱۳۲۹	۲۹ ذیحجه
جنگهای سخت روسها و مجاهدان در تبریز، بمباران شهر به دست روسها و اشغال شهر بانی و عالی قاپو و ارگ و ادارات دولتی.	۱۳۲۹- ۱۳۳۰	۲۹ ذیحجه
بستن در مجلس به دستور ناصرالملک و بیرون کردن نمایندگان از بهارستان، منع اجتماعات و توقیف جراید، انحلال انجمن ایالتی تبریز.	۱۳۳۰	۲ محرم
ابلاغ برکناری شوستر، اجتماع و سخنرانی دموکراتها در بازار تهران.	۱۳۳۰	۳ محرم
کشت و کشتار روسها در تبریز، کوچیدن و بیرون رفتن مجاهدان از تبریز.	۱۳۳۰	۵ محرم
دارزدن ثقة الاسلام با هفت تن دیگر به دست روسها.	۱۳۳۰	۱۰ محرم
ورود صمدخان شجاع الدوله به تبریز.	۱۳۳۰	۱۱ محرم
کشتارهای دسته جمعی روسها و شجاع الدوله در تبریز.	۱۳۳۰	۱۱ محرم
بیرون رفتن شوستر از ایران.	۱۳۳۰	۲۰ محرم
موافقت دولت ایران با قرارداد ۱۹۰۷ روس و انگلیس درباره تقسیم کشور به مناطق نفوذ، آغاز نهضت ملی جنگل بر ضد روسیه باریاست میرزا کوچک خان.	۱۳۳۰	- صفر
گذشتن محمد علی میرزا بار دیگر به خاک روسیه.	۱۳۳۰	۱۹ صفر
پیشنهاد وام روس و انگلیس به ایران به شرط اینکه ایران سیاست خود را با قرارداد ۱۹۰۷ تطبیق بدهد.	۱۳۳۰	۲۹ صفر
موافقت دولت ایران با دریافت وام از روس و انگلیس.	۱۳۳۰	۲۹ ربیع الاول
سقوط کابینه حاجی نجفقلی خان صمصام السلطنه و تشکیل کابینه علاء السلطنه.	۱۳۳۱	اوایل صفر
واگذاری امتیاز راه آهن جلفا - تبریز به روسها در غیاب مجلس.	۱۳۳۱	۹ ربیع الاول
نشر آگهی انتخابات به امضای عین الدوله.	۱۳۳۱	اوایل رمضان
توزیع تعرفه انتخابات در تهران (انتخابات شهرستانها انجام نگرفت و تا چندی پس از آغاز جنگ جهانگیر مجلس باز نشد).	۱۳۳۲	۲ صفر
تاجگذاری سلطان احمد شاه.	۱۳۳۲	۲۷ شعبان
آغاز جنگ جهانگیر اول.	۱۳۳۲	۸ رمضان (اوت ۱۹۱۴)